

A MUTATÓ NÉVMÁS

KÉSZÍTETTE: SMIT SURÁNYI MÁRIA

A NÉVMÁSOK - ISMÉTLÉS

A MUTATÓ NÉVMÁS

Párbeszéd a mobilszaküzlet kirakata előtt

- Ez a legújabb típusú csodatelefon?
- Ilyen van a szomszédunknak.
- Nekem az a másik jobban tetszik.
- Én inkább olyan okosórát szeretnék venni!
- Ennyi adatkábel! Minden színben kapható.
- Most annyi pénzem van, hogy veszek egy fülhallgatót.

A MUTATÓ NÉVMÁS FOGALMA

Néhány mutató névmásnak több alakja van: rövidebb és hosszabb, régies alakok is előfordulnak.

e, ez, ezen, eme;
az, azon, ama;
ily, ilyen

A MUTATÓ NÉVMÁSOK

Rámutatással helyettesítenek főneveket (az, ez), mellékneveket (ilyen, olyan), számneveket (ennyi, annyi).

A mély magánhangzósok távolra mutatnak.

az,
akkora,
annyi

A magas magánhangzóval kezdődők közelre mutatnak.

ez,
ekkorá,
ennyi

A MUTATÓ NÉVMÁSOK RENDSZERE

	FŐNÉVI	MELLÉKNÉVI	SZÁMNÉVI
KÖZELRE MUTATÓ	ez, e, emez, ugyanaz, ezen, eme	ilyen, ily, emilyen, ilyesmi, efféle, ilyenféle, effajta, ugyanilyen, ekkora	ennyi, emennyi, ennyiféle, ugyanennyi
TÁVOLRA MUTATÓ	az, amaz, ugyanaz, azon, ama	olyan, amolyan, olyasmi, afféle, olyanféle, ugyanolyan, szintolyan, akkora	annyi, amannyi, annyiféle, ugyanannyi

HATÁROZÓSZÓT HELYETTESÍTENEK

	HELYET	IDŐT	EGYÉB KÖRÜLMÉNYT
KÖZELRE MUTATÓK	itt, innen, ide, ugyanide, erre	ekkor, eddig, ezelőtt, ezután	így, éppígy, ugyanígy, ekképpen, ekképp, ezért
TÁVOLRA MUTATÓK	ott, onnan, oda, ugyanoda, arra	akkor, addig, azelőtt, azután	úgy, éppúgy, ugyanúgy, akképpen, akképp, azért

A hagyományos szófaji besorolás szerint ezek névmásokból eredő határozószók. Olyan határozószó-csoportot alkotnak, amelyek a névmásokkal mutatnak rokonságot.

TANKÖNYV, 93. oldal

1. Csoportosítsd a leggyakrabban előforduló mutató névmásokat, és a már beírt példák segítségével írd be a táblázatba!

efféle, ilyen, ez, ugyanilyen, ugyanennyi, ennyi, akkora, ugyanaz, az, annyi, ekkora, ugyanez, afféle, olyan, ugyanolyan, ugyanannyi

MILYEN SZÓFAJT HELYETTESÍTENEK?	KÖZELRE MUTATÓK	TÁVOLRA MUTATÓK
FŐNÉVIEK		ugyanaz
MELLÉKNÉVIEK	ilyen	
SZÁMNÉVIEK	ennyi	

1. Csoportosítsd a leggyakrabban előforduló mutató névmásokat, és a már beírt példák segítségével írd be a táblázatba!

efféle, ilyen, ez, ugyanilyen, ugyanennyi, ennyi, akkora, ugyanaz, az, annyi, ekkora, ugyanez, afféle, olyan, ugyanolyan, ugyanannyi

MILYEN SZÓFAJT HELYETTESÍTENEK?	KÖZELRE MUTATÓK	TÁVOLRA MUTATÓK
FŐNÉVIEK	ez, ugyanez	ugyanaz, az
MELLÉKNÉVIEK	ilyen, efféle, ugyanilyen, ekkora	akkora, afféle, olyan, ugyanolyan
SZÁMNÉVIEK	ennyi, ugyanennyi	ugyanannyi, annyi

HELYESÍRÁSI TUDNIVALÓK

Bontsuk szóelemekre a következő névmásokat!

abba, ugyanahhoz, arra, avval, azzal

abba (az + -ba)

ugyanahhoz (ugyanaz + -hoz)

arra (az + -ra)

avval (az + -val)

azzal (az + -val)

Az az, ez mutató névmás z-je teljesen hasonul a mássalhangzóval kezdődő toldalék első hangjához: abba, ebbe, ahhoz, akképp, arra, erre, avval, ugyanahhoz.

Az ekkora, akkora, effajta, efféle, afféle mutató névmásokban is hosszú mássalhangzókat írunk a teljes hasonulás miatt (ez + fajta).

TANKÖNYV, 94. oldal

2. Válaszolj a következő kérdő névmásokra az ez, az mutató névmás közelre és távolra mutató alakjaival!

Mit?

ezt

azt

Miben?

ebben

abban

Mihez?

ehhez

ahhoz

Kivel?

evvel/ezzel

avval/azzal

3. a) Húzd alá a mutató névmásokat a következő szólásokban, közmondásokban!

Annyi idős az ember, amennyinek érzi magát.

Olyan arcot vág, mint a háromnapos esős idő.

Az nevet igazán, aki utoljára nevet.

b) Töltsd ki az alábbi táblázatot!

Névmás

Milyen szófajt helyettesít?

annyi

számnevet

olyan

melléknevet

az

főnevet

4. A mutató névmás többféle mondatrész is lehet. Keresd meg az alábbi mondatokban a mutató névmást, és határozd meg a mondatrész fajtáját, majd írd is ki a vonalra! Jelöld a megszokott módon! **TANKÖNYV, 94. oldal**

Ez kitűnő fogalmazás lett.

Ilyen a sorsa.

Ki látott ilyet!

ez – alany, ilyen: állítmány, ilyet – tárgy

5. Bontsd szóelemekre a következő ragos mutató névmásokat!

ebben, attól, azzal, ennél

ebben = *ez* + *-ben*

attól = *az* + *-től*

azzal = *az* + *-val*

ennél = *ez* + *-nél*

Ezekben az alakokban a mássalhangzók találkozásakor

írásban jelölt teljes hasonulás történik.

NYELVHELYESSÉGI TUDNIVALÓK

c) Miért helytelenek a következő mondatok? Javítsuk ki őket!

Ilyent előadást öröm megnézni.

Helyesen: Ilyen előadást öröm megnézni.

Annyit dinnyét ettem a nyáron.

Helyesen: Annyi dinnyét ettem a nyáron.

Olyanban szobában játszottunk.

Helyesen: Olyan szobában játszottunk.

A jelzőként használt mutató névmások nem veszik fel a jelzett szó toldalékát.

Kivételek: az, ez mutató névmások.

NYELVHELYESSÉGI TUDNIVALÓK

a) Az a fiú fekete. Ez a lány szép.

Az az, ez mutató névmás nemcsak tárgyra vonatkozik, hanem személyt is jelölhet, ha ki szeretnénk emelni.

b) Miért helytelenek a következő mondatok? Írjuk le őket helyesen!

Kérem aztat a labdát!

Helyesen: Kérem azt a labdát!

Én már láttam eztet a filmet.

Helyesen: Én már láttam ezt a filmet.

Az azt, ezt névmások helyett ne használjunk aztat, eztet formákat!

FELADATOK

Helyettesítsük mutató névmással!

Milyen szófajt helyettesít az adott névmás?

öttel (távolra mutató)

annyival, számnévi

könyvben (közelre mutató)

ebben, főnévi

zöldre (távolra mutató)

olyanra, melléknévi

hatalmas (távolra mutató)

akkora, melléknévi

FELADATOK

a) Melyik nem mutató névmás?

az, ilyen, akkora, mekkora, ugyanannyi

b) Melyik nem főnévi névmás?

te, egymás, magam, tiétek, mennyi

c) Melyik nem melléknévi névmás?

ilyen, milyen, mekkora, annyi, ekkora

d) Melyik nem számnévi névmás?

ennyi, hányadik, ugyanaz, ugyanennyi

FELADATOK

Melyik állítás helyes?

- a) Csak a mutató névmások helyettesíthetnek főnevet, melléknevet, számnevet.**
- b) Mutató névmások: olyan, ennyi, akkora, milyen, ez.**
- c) Az azt, ezt névmások helyett ritkán használhatjuk az aztat, eztet formákat is.**
- d) Hosszú mássalhangzókat kell írni a következő mutató névmásokban:
ekkora, akkora, effajta, efféle, afféle.**

A d) állítás a helyes.

IRODALMI PÉLDÁK

- ▶ Nem is, nem is azt a forgószelet nézi...
- ▶ Mert vitéz volt apja; György is, álnok bátyja,
A királyfi mellett nőtt fel, mint barátja;
S míg ő béresekkkel gyűjt, kaszál egy sorban,
Gőgösen henyél az a királyudvarban.
- ▶ „Ember ez magáért...
Vagy ki tartja úgy fel azt a hitvány rúdat,
Amellyel mutatja e suhanc az útát?„

IRODALMI PÉLDÁK

- ▶ Egyik így szól: „Bajtárs! mért ne jössz csatára?
Ily legénynek, mint te, ott van ám nagy ára.,
- ▶ Elvonúl a tábor, csillapul morajja:
Ezt a szél elhordta, azt a por takarja;
- ▶ Mint komor bikáé, olyan a járása...

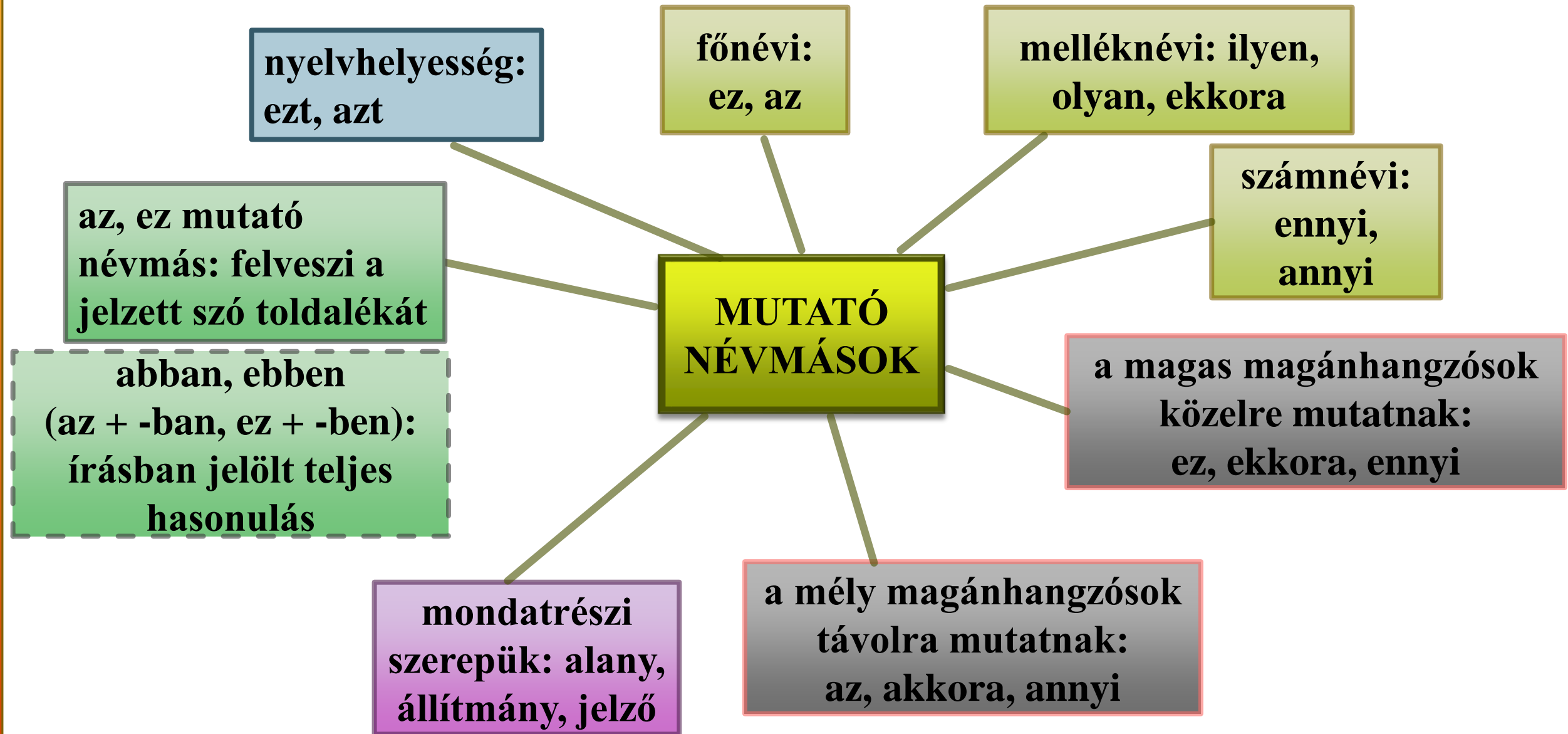
- ▶ ...minek beszélek oly nagyon...
- ▶ Hanem annyit mondok...
- ▶ S ilyen ajánlást tett a szegény fiúrul.
- ▶ Elsápadt, hogy annyi vér se maradt benne,
Mennyi egy szúnyognak egyszer elég lenne.
- ▶ Nem röstelte Bence az efféle terhet;
- ▶ (toldalékos forma, mindkét alak helyes: restellte, restellette)
- ▶ Vert arany volt benne...

Annyit sosem látott, azt erősítette.

„Egy ilyen testvérrre annyi rosszat kenni,

- ▶ Ki csupán magától ennyire bírt menni!”

ÖSSZEFOGLALÁS

SZAKIRODALOM

Rajslí Iлона – Kávai Bózsó Ildikó: Magyar nyelv, Gyakorló nyelvtan az általános iskolák 6. osztálya számára, Tankönyvkiadó, Belgrád, 2020

A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás, Akadémiai Kiadó, 2015

Magyar grammatika, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000

▶ https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_6/lecke_03_031